

Yunanistan Seçim Sonuçları Üzerine Değerlendirme Yazısı

Tuğberk Ongan Yiğitel*

Bilindiği üzere Yunanistan 25 Ocak 2015 tarihinde seçimlere gitti. Bu seçim SYRIZA'nın (Radikal Sol Koalisyon) galibiyeti ile sonuçlandı. SYRIZA, 300 sandalyeli Yunanistan Parlamentosu'nun 149 sandalyesini kazandı. Bu sonuç aslında beklenen ama bu kadar da beklenmeyen bir sonuçtu. Tıpkı 1 Kasım 2015 seçimlerinde AK Parti'nin (Adalet ve Kalkınma Partisi) %49.5 oy alıp 317 milletvekili çıkarması gibi. Bu örnekle şunu kastediyorum: Tıpkı AK Parti'nin kazanacağına beklediği gibi SYRIZA'nın da seçimi kazanacağı tahmin ediliyordu ama ne Yunanistan'da ne de Türkiye'de bu kadar yüksek oy oranları beklenmiyordu.

SYRIZA %36.3 oy almasına karşın parlamentoda nasıl yarı yarıya temsil kazandı? Türkiye'nin 2002 seçimlerine bakalım olursak, AK Parti %34.2 oy oranı ile 363 yani kabaca 3'te 2 CHP (Cumhuriyet Halk Partisi) ise %19.4 oy oranı ile 3'te 1 çoğunluk kazanmıştır. Türkiye'de bunun sebebi %10'luk adaletsiz seçim barajıdır. 2002 Kasım'ında kullanılan oyların %45 i temsil edilememiştir. Yunanistan'da ise SYRIZA'nın bu oy oranına rağmen bu kadar yüksek temsiliyet kazanmasının sebebi ise, Yunan seçim kanunlarına göre seçimi birinci bitiren partiye fazladan 50 sandalye verilmesidir. Bunu da hükümet kurulmasını kolaylaştırıcı bir adım olarak görebiliriz.

SYRIZA 25 Ocak seçimlerine girilmeden önce parlamentoda 71 sandalye ile tem-

sil ediliyordu. 17 Haziran 2012 Yunanistan Parlamentosu seçimlerine kısaca bir bakacak olursak, Yeni Demokrasi Partisi (Néa Dimokratía) 29.6 oy oranı ile 129 sandalye, SYRIZA ise % 26.9 oy oranı ile 71 sandalye çıkarmıştır. Aradaki 68 sandalyelik farkın 50 sandalyelik farkı seçim kanununun birinci olan partiye verdiği ekstra sandalyelerin olduğu görülmektedir. Yunanistan seçimlerini incelemek için ilk önce 17 Haziran 2012 seçim sonuçlarına değinilmesi gerektiğini düşünüyorum. 17 Haziran 2012 seçimleri Türkiye'nin 7 Haziran-1 Kasım 2015 seçimleri gibidir. 6 Mayıs 2012 seçimlerinin tekrarı niteliği taşır. 6 Mayıs 2012 seçimleri'ni Antonis Samaras başkanlığındaki Yeni Demokrasi Partisi %18.9 oy oranı ve 108 sandalye ile birinci bitirmiştir. İkinci Aleksis Çipras'ın SYRIZA'sı olmuştur. SYRIZA %16.8 oy oranı ile 52 sandalyeye sahip olmuştur. Meclisin çok parçalı olması (7 partili) sonucunda Antonis Samaras'ın hükümeti kuramaması sonucu Cumhurbaşkanı Karolos Papulyas tarafından Yunanistan Yüce Divan başkanı Panayotis Pikrammenos geçici hükümetin tarafsız başbakan olarak atanmıştır ve 17 Haziran 2012 seçimlerine kadar başbakanlık görevinde bulunmuştur. 17 Haziran 2012 akşamı sandık sonuçlarından yine birinci parti olarak Yeni Demokrasi Partisi çıkmıştır. Bu sefer %30 oy oranına sahip olmuş sandalye sayısını 21 arttırarak 129'a çıkarmıştır. SYRIZA ise oy oranını %27'ye taşımış, sandalye sayısını da 19 arttırarak 71'e ulaştırmıştır. Yeni Demokrasi Parti



hükümeti %12 oy ile 33 sandalye çıkaran Panhellenik Sosyalist Hareket (PASOK) ve %6.3 oy ile 17 sandalye çıkaran Demokratik Sol (DİMAR) ile kurmuştur.

Şimdi, 2015 yılındaki Yunanistan seçimlerini inceleyeceğiz. İlk seçimini 25 Ocak 2015 tarihinde yaptı Yunanistan. Bu seçim sadece Yunanistan'ı değil, Avrupa Birliği'ni de çok büyük derece etkiledi. Hatta ve hatta tüm dünyayı etkiledi. Sol/sosyalist düzlemde fikirlere sahip olan insanlar bu seçim sonuçlarına çok sevindiler.

25 Ocak seçimlerine giderken Yunanistan'da partileri merkez sol / merkez sağ, sosyalist / liberal, milliyetçi / muhafazakar / demokrat diye ayrıldılar. Türkiye'den bakarken çoğu yayınlar bu durumu bu şekilde değerlendirdi ama bunun hatalı olduğunu seçimlerden sonra hükümetin kuruluş aşamasında gördük. SYRIZA ile milliyetçi bir parti olan Bağımsız Yunanlar (ANEL) anlaştı ve hükümeti kurdular. ANEL lideri Panos Kammanos ise milli savunma bakanı oldu. Kammanos'un ilk işi Kardak (İmia) adasına helikopter ile çelenk bırakması oldu. Şimdi bu örneğe bile bakarak partileri sağ / sol olarak ayırmanın yanlışlığını görüyoruz. Partileri Troyka [Avrupa Birliği, Uluslararası Para Fonu (IMF), Avrupa Merkez Bankası] karşıtı ve Troyka yanlısı olarak ayırmamız gerekiyor / gerekiyordu.

25 Ocak seçim sonuçları incelerseniz,

- Aleksis Çipras liderliğindeki SYRIZA (Radikal Sol Koalisyon) %36.3 oy oranı ile 149 sandalye,
- Antonis Samaras liderliğindeki Yeni Demokrasi Partisi (Néa Dimokratía) %27 oy oranı ile 76 sandalye,
- Nikos Mihaloliakos liderliğindeki Altın Şafak Partisi (Chrysí Avgí) %6.3 oy oranı ile 17 sandalye,
- Stravdos Teodorakis liderliğindeki Nehir Partisi (To Potami) %6.1 oy oranı ile 17 sandalye,
- Dimitris Kuçubas liderliğindeki Yunanistan Komünist Partisi (KKE) %5.5 oy oranı ile 15 sandalye,

- Panos Kammenos liderliğindeki Bağımsız Yunanlar (ANEL) %4.8 oy oranı ile 13 sandalye,
- Evangeloz Venizelos liderliğindeki Panhelenik Sosyalist Hareket (PASOK) %4.7 oy oranı ile 13 sandalye kazandı.
- Eski başbakanlardan Yorgo Papandreu'nun seçime iki hafta kala kurduğu Demokratik Sosyalistlerin Hareketi (KIDISO) %2.47 oy alarak %3'lük barajı geçemedi.
- Merkezçiler Birliği (EK) de %1.79 oy alarak tıpkı KIDISO gibi barajı geçemedi.

25 Ocak seçimlerinde barajı geçen partileri sınıflandırmaya çalışırsak eğer;

- SYRIZA Avrupa Birliği karşıtı ve isminden de anlaşılacağı üzere radikal sol bir yapıya sahip.

- Yeni Demokrasi Partisi tam bir merkez sağ partisi, Türkiye'deki Anavatan Partisi'ne benzer bir yapıya sahip. Troyka yanlısı olduğunu da belirtmemiz gerekir.
- Altın Şafak Partisi ise çok milliyetçi hatta Nazist bir parti. Fransadaki Marine Le Pen'in başkanlığını yaptığı Ulusal Cephe (Front National) ile benzer yapıya sahip. Bazı terör olayları ile ilgisi olduğu gerekçesi ile bazı milletvekilleri tutuklanmıştı. Nehir Partisi ise eski bir gazeteci olan Stravdos Teodorakis tarafından kuruldu.
- Nehir Partisi liberal-sol-demokrat bir yapıya sahip.
- Yunanistan Komünist Partisi ise isminden de belli olduğu komünist bir parti. Troyka karşıtı bir parti.
- Bağımsız Yunanlar Partisi de milliyetçi-Hristiyan demokrat yapıya sahip. Troyka karşıtı.



- PASOK ise eski başkanı Papandreu'nun başbakanlığı süresinde Troyka ile anlaşma yapmıştı zaten, Troyka yanlısı bir partidir. Sosyal demokrat bir yapıya sahip.

25 Ocak 2015 erken seçimlerine gidilmesinin bir sebebi ise Yunanistan cumhurbaşkanını meclisin seçememiş olmasıydı. SYRIZA ise meclis açıldıktan ve hükümet kurulduktan sonra 18 Şubat 2015 tarihinde, Yeni Demokrasi Partisi iktidarında içişleri ve kamu düzeni bakanlığı ve meclis sözcülüğü yapmış olan Prokopis Pavlopulos'u ANEL ve Yeni Demokrasi Partisi ile anlaşarak seçti. Günler geçtikçe AB ile yapılan görüşmeler, Yunanistan ve Almanya'nın ortak bir nokta bulamaması durumunu ortaya çıkardı. AB tarafından SYRIZA yeni bir kurtarma paketi yapılmaya zorlandı. SYRIZA seçimlerden önce halka verdiği "Başka kurtarma paketi olmayacak!" sözünü tutmak zorunda olduğunu düşündü. Kurtarma paketini "evet" veya "hayır" demeye çekindi. Bunu halka sormaya yani referandumla götürmeye karar verdi. 5 Temmuz 2015 tarihinde Yunan halkı yine sandığa gitti ve "kurtarma paketi"ne %61.35 oranında hayır dedi. Pazar günü akşam bu sonucun çıkmasının ardından Avrupa Konseyi Başkanı Donald Tusk, Euro Bölgesi ülkelerini üç gün sonra toplantıya davet etti. Yunanistan Başbakanı bu referandum referandumda "evet" çıkarsa istifa edeceğini söylemişti. Ama bu referandum sonucu, kendi Maliye Bakanı Yanis Varufakis'in 6 Temmuz 2015 tarihinde istifasını getirdi. Varufakis istifa ederken Euro Grubu'nda istenmeyeceğini düşündüğünü belirtti. Bu sonuç ayrıca Yeni Demokrasi Partisi başkanı Antonis Samaras'ında istifasını getirdi.

Samaras'ın yerine ise Vangelis Meymarakis geldi. Ayrıca 15 Haziran 2016 tarihinde PASOK'un 10. Olağan Kongresi'nde eski dışişleri Bakanı, eski başbakan yardımcısı Evangelos Venizelos tekrar aday olmayacağını açıkladı; onun yerine ise PASOK hükümetlerinde bakanlıklar yapan Fofi Gennimata getirildi. 14 Temmuz 2015 ise çok önemli bir diğer gelişme cereyan etti. 3. memorandum paketi hakkındaki oylama gerçekleşti. Aleksis Çipras bu oylamaya evet oyu vereceğini ilan etti. Muhalefetin de desteği ile 222 milletvekili bu oylamaya "evet" oyu kullandı. 64 milletvekili de "hayır" oyu kullandı. Çipras'ın partisi SYRIZA'dan 32 milletvekili bu oylamaya "hayır" dedi. Özellikle o zaman istifa etmiş olan eski maliye bakanı Yanis Varufakis ve Meclis Başkanı Zoi Konstantopulu "hayır" oyu verdiklerini açıkladılar. Aleksis Çipras ise partisinde oluşan bu çatlağa cevabını 20 Ağustos 2015'den sonra vereceğini söyledi. Çünkü 20 Ağustos'ta Yunanistan'ın Avrupa Merkez Bankası'na ödenecek bir taksidi vardı. Çipras 20 Ağustos'tan sonra güvenoylamasına gideceğini söyledi, yani partisindeki çatlağa vereceği cevap buydu. Çipras güvenoylamasında partisi içerisinde gelen güvensizlik oyları neticesinde mecliste azınlık konumuna düşünce başbakanlıktan istifa etti. Cumhurbaşkanı Prokopis Pavlopulos istifayı kabul etti. Seçimin üzerinden 1 sene geçmediği için hükümet kurma görevini başka bir partiye verebileceği halde muhalefet partilerinin seçim çağrısına uyararak meclisi feshetti. Geçici seçim hükümetinin başkanı ise Yüksek Mahkeme Başkanı Vasiliki Thanu oldu. Thanu ayrıca Yunanistan'ın ilk kadın başbakanıdır. İşte bu şartlar al-

tında 20 Eylül 2015 seçimlerine gidildi. Seçim sonuçları yine tek başına iktidar çıkarmasa da halkın Çıpras'a olan desteğini gösterdi. Çıpras'a karşı bayrak açan SYRIZA milletvekilleri ise Halk Birliği (LAE) isimli bir parti kurup seçime girdiler. Ayrıca PASOK (Panhelenik Sosyalist Hareket) ile Demokratik Sol (DIMAR) seçime ittifak yaparak Demokratik Koalisyon adı altında birlikte girdiler.

20 Eylül seçim sonuçlarını incelersek,

- Aleksis Çıpras liderliğindeki SYRIZA (Radikal Sol Koalisyon) %35.4 oy oranı ile 145 sandalye,
- Vangelis Meymarakis liderliğindeki Yeni Demokrasi Partisi (Néa Dimokratía) %28.1 oy oranı ile 75 sandalye,
- Nikos Mihaloliakos liderliğindeki Altın Şafak Partisi (Chrysí Avgí) %6.99 oy oranı ile 18 sandalye,
- Foni Genmiata liderliğindeki Demokratik Koalisyon (PASOK-DIMAR) %6.28 oy oranı ile 17 sandalye,
- Dimitris Kuçubas liderliğindeki Yunanistan Komünist Partisi (KKE) %5.55 oy oranı ile 15 sandalye,

• Stravdos Teodorakis liderliğindeki Nehir Partisi (To Potami) %4.1 oy oranı ile 11 sandalye,

• Panos Kammenos liderliğindeki Bağımsız Yunanlar (ANEL) %3.7 oy oranı ile 10 sandalye,

• Vassilis Leventis liderliğindeki Merkezçiler Birliği (EK) tarihinde ilk defa 3.4 oy oranı ile 9 sandalye kazandı.

Eski başbakanlardan Yorgo Papandreu'nun kurduğu Demokratik Sosyalistlerin Hareketi (KIDISO) seçime katılmadı.

• SYRIZA'dan ayrılan milletvekillerinin kurduğu Halk Birliği (LAE) ise %2.86 oy oranı ile %3'lük barajı aşamadı.

Sonuç olarak komşu Yunanistan'ın ve Akdeniz'in belki de en rahat insanların 3-4 senelik seçim maratonu böyle sonuçlandı. 20 Eylül seçimlerinden sonra ise Çıpras ile Kammenos tekrar anlaştı ve SYRIZA-ANEL koalisyonu oldu. Yunanistan'da büyük çoğunluk insanlar sol gelenekten geliyorlar ve bu damar hâlâ var ve uzun sürede var olmaya devam edecek gibi görünüyor.